LA DESPESA EN I+D A ESPANYA AUGMENTA, PERÒ ENCARA ÉS DE LES MÉS BAIXES A EUROPA

Invertir en I+D, sí. Però com?

Nombrosos articles han estat publicats recentment a la premsa espanyola, en relació a la manca de competitivitat del nostre teixit empresarial i, més concretament, en relació a la pobre inversió en I+D. Tots ells llancen estadístiques que poden resultar sorprenents per als menys instruïts: futurs membres de la UE com Eslovènia o Hongria superen el percentatge espanyol d'inversió en I+D? De moment són pocs, però, els que s'aventuren a aportar solucions fora del comú "augmentem la inversió".

DESPESA EN I+D EN RELACIÓ AL PIB

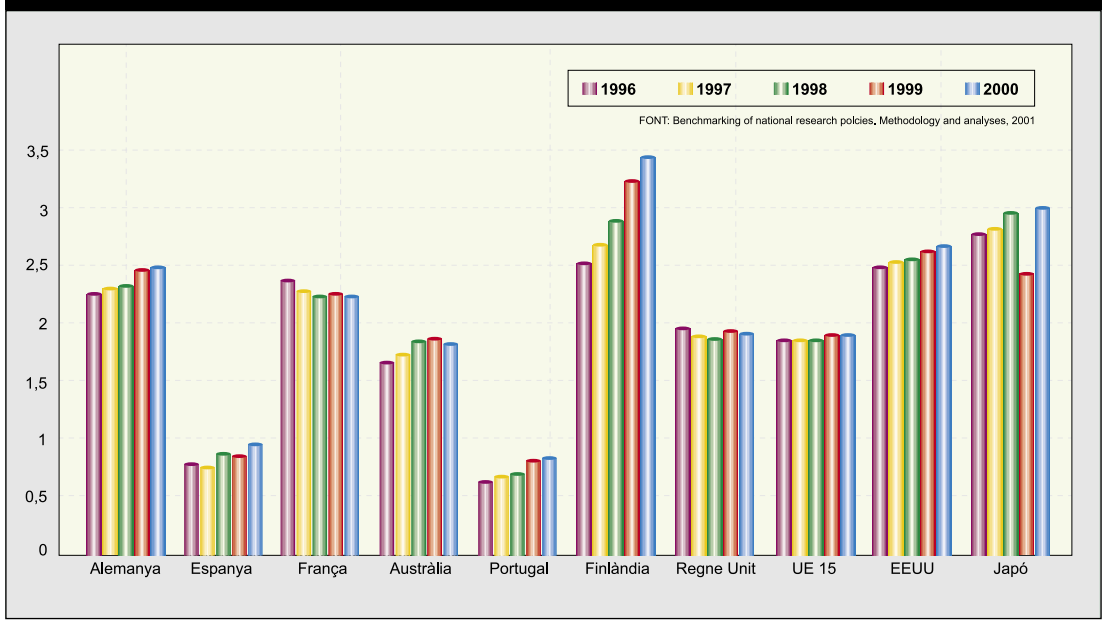

Espanya, a la cua d'Europa en matèria d'I+D

Considerant els països que actualment formen la UE, Espanya se situa entre els quatre últims en conceptes com innovació, desenvolupament sostenible i I+D, segons

A Espanya es destina un 0,94% del PIB a la despesa en I+D, la meitat que a la UE

apunta l'estudi Global Competitiveness Report 2002-2003 del Fòrum Econòmic Mundial. I és que la competitivitat internacional d'Espanya al segle XXI passa principalment per una dinamització de les activitats I+D, per obtenir "coneixement únic", incrementant així la competitivitat de les empreses i, de retruc, de l'economia nacional. És cert que en els darrers 20 anys la investigació realitzada a Espanya ha augmentat en quantitat i qualitat, però segueix sense ser suficient, tal com demostra la taula. A l'any 2000, el percentatge de despesa en I+D en relació al PIB era del 0,94% mentre que la mitjana de la UE se situava en un 1,93%.

Altres indicadors utilitzats amb freqüència per a mesurar l'activitat de l'I+D d'un país són el número de patents sol·licitades o el percentatge d'inversió privada en I+D respecte al volum total nacional. Per exemple, a l'any 2000 es van sol·licitar a Espanya un total de 21 patents per cada milió d'habitants, mentre que la mitjana de la Unió Europea se situava en 139, segons indica un estudi publi-

A l'hora de sol·licitar patents, els espanyols també estan a la cua d'Europa

cat pel Servei d'informació de la Comissió Europea sobre les activitats europees d'investigació i innovació (CORDIS).

Però, pot resumir-se tot en freds números?

El fet de que Espanya inverteixi menys en I+D que la resta de països europeus no té per què ser un problema en si mateix. El que sí és un problema és que les inversions en I+D no tinguin un impacte en els negocis i, per tant, no derivin en un augment de la competitivitat empresarial. I és que dels factors que influeixen en la relació entre inversió en I+D i competitivitat, un dels més importants és el posicionamient de l'empresa (o de l'estat) i la seva estratègia (o la falta d'ella) per aconseguir-lo.

Des del punt de vista de les infrastructures, l'entorn pot actuar com a facilitador mentre que, des del punt de vista tecnològic o de mercat, l'entorn determina en gran mesura el ritme de canvi necessari per a mantenir o millorar la posició competitiva de les empreses.

Què s'està fent en aquest sentit?

Tant a nivell estatal com regional, les condicions de l'entorn han anat millorant progressivament: increment del pressupost destinat a I+D, deduccions fiscals, major accessibilitat a fonts externes de I+D, ajuts per a la preparació de propostes de projectes, etc. Aquestes mesures han generat un creixement de la inversió estatal i empresarial en I+D en els darrers anys que, no obstant, sembla no ser suficient.

Algunes empreses estan ja gestionant les seves inversions en innovació d'una forma estructurada i intenten fer el mateix amb les inversions en I+D. No obstant, és important subratllar que innovar no és el mateix que fer I+D. La innovació acostuma a tenir una perspectiva a curt terme, centrant-se en l'aplicació de tecnologies i solucions que ja existeixen, i que només han d'adaptar-se. L'I+D, per la seva banda, té

L'I+D, a diferència de la innovació, persegueix una perspectiva a llarg plaç

una perspectiva a llarg plaç i persegueix la creació de nous coneixements, tecnologies o productes que es poden patentar i permeten obtenir una posició competitiva de llarga duració.

Què més es podria fer?

Les activitats que ja estan en marxa fomenten el creixement de la inversió en I+D. No obstant, cada dia més, les empreses, independentment de la seva mida, necessiten aplicar un enfocament en la selecció dels mercats, o segments de mercats, en els que desitgin competir i, alhora, desenvolupar les seves estratègies empresarials a llarg plaç integrant la I+D com una de les millors maneres d'obtenir una posició de lideratge en aquests mercats.

La indústria i els governs han de compartir la responsabilitat d'invertir en I+D

Això significa que necessiten coneixement sobre, no només l'entorn actual que els envolta i els recursos a la seva disposició, sinó com evolucionaran aquests en els propers 10 anys, podent conèixer les tecnologies pioneres, i invertir en el desenvolupament d'aquelles d'interès estratègic per a l'empresa, en comptes de només adoptar-les.

La responsabilitat sobre aquestes accions hauria de ser compartida entre la indústria i els governs. Quan els esforços per estimular l'I+D es combinen amb plans estratègics d'empreses individuals ben elaborats, l'impacte es multiplica ràpidament.

LASZLO BAX,
DIRECTOR DE W&W ESPAÑA
W&W ESPAÑA ÉS MEMBRE D'ACEC (ASSOCIACIÓ CATALANA D'EMPRESES CONSULTORES) I EIRMA (EUROPEAN INDUSTRIAL RESEARCH MANAGEMENT ASSOCIATION)

EL CAS CATALÀ

A Catalunya, el pla d'innovació 2001-2004 dut a terme pel CIDEM ha impulsat i creat xarxes de suport (I+D, incubadores i capital risc, transferència de tecnologia, etc.) i està fent un gran treball de sensibilització per a promoure la innovació com una nova manera de competir i en la difusió de mètodes per a gestionar-la. No obstant, segueix existint, encara, una gran desconnexió entre les prioritats en I+D de la indústria (explotació de resultats) i les institucions acadèmiques, així com una falta d'implicació de la indústria en la definició d'aquestes prioritats.

Donada la situació actual, caldria acostar els móns de l'I+D i dels negocis. A aquest nivell de govern, ampliar la coordinació en la definició de programes d'I+D i innovació és quelcom que ja es preveu per als propers 4 anys. A nivell d'empresa, es necessita una disposició més positiva a invertir en I+D a llarg plaç i unes inversions significatives que permetin desenvolupar una posició de lideratge tecnològic. Es tracta d'adoptar, igual que van fer els països nòrdics, "l'economia del coneixement" per fer front a la forta competència de l'Est d'Europa basada en costos molt més baixos.